

AHİRETİN EVLÂTLARI OLUN!*

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ ve senedinâ ve mededinâ ve mevlânâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Muhterem Kardeşlerim! Çok iyi biliyoruz ki, dünya bir imtihan yeridir. Buraya kulluk yapmağa geldik. İmtihani kazanmak vazifemizdir. Burası fânîdir, geçicidir, çok kısadır. Bir göz yumup açınca kadar zamanı birden geçirir. Asıl yurdumuz, asıl yerimiz ahirettir. Zâten oradan geldik, ahiretten geldik dünyaya... Burada bir müddet yaşayacağız. Bu yetmiş sene, seksen sene bir ömür... Bize göre uzunca bir zaman gibi geliyor ama, çok kısa bir zamandır. Ahiretin ebedî hayatına göre de, sıfırdır. Nisbet kabul etmeyecek kadar azdır. Burası yurtsuzların yurdudur, yersizlerin yeridir, evsizlerin evidir, malsızların malıdır... Akılsızların gaye edinip, toplamağa çalışıp, hedef olarak gözlerine aldıkları, var güçleri ile çalıştıkları yerdir.

a. Ahiret Ehli Olun!

Halbuki, bizim Peygamberimiz SAS, bu dünyaya meyletmemizi tavsiye etmemiştir. Taberânî'nin rivâyet ettiğine göre, çok net, gayet güzel bir tarif ile şöyle tarif ediyor:¹

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.288, no:7158; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.216, no:5598; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.232, no:3117; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.415,

أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا الدُّنْيَا عَرَضٌ حَاضِرٌ، يُصِيبُ
مِنْهَا الْبِرُّ وَالْفَاجِرُ؛

وَإِنَّ الْآخِرَةَ وَعَدُّ صَادِقٌ، يَحْكُمُ فِيهَا مَلِكٌ قَادِرٌ،
يُحِقُّ بِهَا الْحَقَّ

وَيُبْطِلُ الْبَاطِلَ؛ أَيُّهَا النَّاسُ، فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ
الْآخِرَةِ، وَلَا تَكُونُوا

مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّ كُلَّ أُمَّ يَتْبَعُهَا وَلَدُهَا

(الحسن ابن سفيان، طب. وابن مردويه، حل. عن شداد بن أوس)

RE. 184/4 (*Eyyühe'n-nâs, inneme'd-dünyâ aradun hâdırun, yusîbu minhe'l-berrü ve'l-fâciru; ve inne'l-âhîretü va'dün sâdıkun, yahküümü fîhâ melikün kâdirun, yuhikku bihe'l-hakka ve yübtîlü'lbâtıl; eyyühe'n-nâs, fekûnû min ebnâi'l-âhireh, ve lâ tekûnû min ebnâi'd-dünyâ; feinne külle ümmin yetbeuhâ veledühâ*)

Herkesin kavrayabileceği, çok anlaşılır bir şekilde ifade ediyor Peygamber SAS:

(*Eyyühe'n-nâs*) “Ey insanlar! (*Inneme'd-dünyâ aradun hâdırun*) Dünya, hâlihazırda elde

no:3151; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.361; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.264, Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.233, no:6310; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.461, no:10032.

bulunan bir metâ'dır, bir imkândır, bir fırsattır. (*Yusûbu minhe'l-berrü ve'l-fâciru*) Herkes bundan yiyor, içiyor. İyi insan da, kötü insan da; mü'min de, kâfir de dünyadan istifade ediyor."

(*Ve inne'l-âhoretü va'dün sadıkun*) "Ahiret ise sadık, böyle el altında, hemen görülen, elle tutulan, müşahhas bir olay değildir, değişmez bir vaaddir. İleride olacak, istikbal dediğimiz bir şeydir. Ama olacak! (*Yahkümü fîhâ melikün kâdirun*) Orada Kâdir olan, adaletli olan, kâinâtın sahibi, *mâliki yevmi'd-dîn, melikü'd-dünyâ ve'l-âhireh*, cezâ gününün, mükâfat gününün sahibi olan Allah; dünyanın ahiretin sahibi, kâinâtın hâlikı ve mutasarrıfı olan Allah, kulları hakkında hükmedecek!"

(*Yuhikku bihe'l-hakka ve yübtılı'l-bâtıl*) "Hakkı yerine getirecek, bâtılı ibtal edecek!" Haklı olanlar kurtulacaklar, bayram edecekler... Haksız olanlar, haksızlıklarının karşılığını görecekler; aldıkları hakları verecekler, kat kat ödeyecekler... Binâen aleyh, asıl önemli olan orası...

Sonra diyor ki, Peygamber Efendimiz: (*Eyyühe'n-nâs, fekûnû min ebnâi'l-âhireh, ve lâ tekûnû min ebnâi'd-dünyâ*) "Ahiretin evlatları olun, dünyânın evlâtları olmayın!" Yâni, ahiretin ehli olun, dünyânın ehli olmayın! Ahiret devamlı, büyük, önemli... Dünya muvakkat, küçük, geçici... Onun için, ahiretin ehli olun, ahiret evlâtları olun, ahiret yurdunun evlatları olun! (*Feinne külle ümmün yetbeuhâ veledühâ*) Çünkü, evlâdı anaya tabi olur, peşinden gider. Her kuzu, anasının peşinden

gider. Dünya ehli olursanız, dünya ile beraber helâk olursunuz. Ahiret ehli olursanız, ahiretle beraber kurtulursunuz.

Şimdi bu tercihi yapması lâzım bütün müslümanların... Ama, bu bir akıl tercihi, ilim tercihi, muhâkeme sonucu bir tercih... Bilgece, bilgince, derinlemesine olan bir tercih... Çünkü, fikre dayanıyor. Yâni, önünde iki tane görünen şey yok; “Şunu mu alayım, bunu mu alayım? Şu daha büyük, şunu alayım... Bu daha kıymetli bunu alayım...” diyemiyorsun. Mânevî bir şey... Fakat, imanı kuvvetli olanların tercihleri çok net olabilmiş. Evet, görünen bir şey değil ama; ahirete imanları olduktan sonra, cennete cehenneme inançları olduktan sonra, tercihlerini çok net olarak yapmışlar. Bütün eski müslümanların tercihleri çok net olmuş.

b. Ahireti Tercih Edenlerin Durumu

Dünyayı tercih edenlerin durumlarını, bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz şöyle anlatıyor:²

مَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ الْآخِرَةَ، جَمَعَ اللَّهُ شَمْلَهُ، وَجَعَلَ
غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ، وَآتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ؛ وَمَنْ
كَانَتْ نِيَّتُهُ الدُّنْيَا، فَرَّقَ اللَّهُ عَلَيْهِ

² İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.128, no:4095; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.183, no:21630; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.455, no:680; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.143, no:4891; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.288, no:10338; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.206, no:6187; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.341, no:23681.

أَمْرُهُ، وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ
الدُّنْيَا إِلَّا مَا كُتِبَ لَهُ

(هـ . حم . حب . طب . هب . عن زيد بن ثابت)

(*Men kânet niyyetehü'l-âhireh*) “Her kimin ki niyeti ahiret olursa, ‘Ben ahireti kazanacağım, ben cenneti elde edeceğim, cehenneme düşmeyeceğim... Rabbimin huzurunda mahcub olmayacağım... Ben Mahkeme-i Kübrâ’da haklı olmaya gayret edeceğim. Mühim olan ahirettir; bana dünya gerekmez, ahiret gerekir.’ diye, imanının gereği olan tercihi yaparsa bir insan, (*ceme’llâhu şemlehû*) Allah onun iki yakasını bir araya getirir.”

Ahireti istiyor, dünyayı istemiyor... Dünyaya metelik vermiyor, aldırıyor... Dünyayı sevmiyor, dünya için çalışmıyor... Olsun! Allah ona yardım eder, iki yakasını bir araya getirir, işlerini düzeltir. Mânevî bir şeydir bu... (*Ve ceale gınâhü fî kalbihî*) “Gönlüne bir huzur verir, bir zenginlik verir.” Dünyaya aldırılmaz, padişaha kul olmaz, paraya aldanmaz, menfaate göre değişmez. Kimsenin söz geçiremediği hür bir insan olur.

Onun için, bizim büyüklerimizi, en yüksek seviyedeki olgun, kâmil, evliyâ insanları ahrâr diye anlatırlar. *Ahrâr*; hürler, hür insanlar... Neden? Dünyadan bağı koparmış, dünya bağı ile eli ayağı bağlı değil... Dünyalık yönünden bir takım şeyleri yapmağa mecbur değil... Birisinin emri altında değil... Dünyanın kulu değil...

Dünyada bir adamın, bir patronun, bir şeyin kulu değil... Hür!

Onun için Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî diyor ki:

“Bağını kopar da, hür ol evlât! Kopar şu bağları! Nedir bu; altının, gümüşün esiri oluyorsun? Sımsıkı bağlamış seni, altın, gümüş, mevkî, makam, dünya... Ne oluyor yâni? Kopar şu bağlarını, hürriyetine kavuş! Çıkart şu zincirleri ayağından, elinden, boynundan! Hür ol!” diye söylüyor.

Yâni, asıl hürriyet buradadır. Hür oluyor insan...

Dünyaya kıymet vermeyen bir insanı, hiç kimse kandıramaz! “–Para vereyim yâhu!”

“–İstemem...”

“–Gel seni şuraya tayin edeyim, şu menfaat...”

“–Başına çalınısın! Benim öyle bir şeyle ilgim yok!” “–Şöyle yap!”

“–Hayır, Rabbimin dediğini yapacağım.”

“–Ama, başın derde girer!”

“–Girsin...” “–Malın gider!” “–Gitsin...”

“–Canın gider!” “–Giderse gitsin...”

Değiştiremezsin! Top, tüfek, atom, füze, teknoloji... Hiç bir şey tesir etmez, böyle insana... Ahiret insanı oldu mu, dünyaya metelik vermedi mi, Allah’a bağlandı mı; o zaman, ona hiç kimse tesir edemez. Böyle bir bağışıklık kazanır yâni...

Dünyaya kıymet vermemeye, tasavvufta *zühd* derler. Zühd sahibi, aldırıyor dünyaya...

—Hocamız'ın da ismi Zâhid— Dünyaya aldırmayan, metelik vermeyen, dünyanın karşısında hür, dünyanın karşısında serbest... Esir değil; bağlı, elpençe divan durmuş, mecbur, mahkûm değil...

Allah'a dayanmaya da tevekkül derler. Allah emrediyor Kur'an-ı Kerim'de:

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ

(الحزاب: ٣)

(*Fetevekkel ale'llah*) “Allah'a tevekkül et!” (Ahzab, 33/3) “Onu metin dayanak edin kendine, ona ısmarla işlerini! Sırtını Allah'ın kudretine daya, Allah'ın dinine daya! Allah'ın rızası yoluna git!” diye tevekkülü emrediyor.

وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

(المائدة: ٢٣)

(*Fetevekkelû inküntüm mü'minîn*) “Mü'minse-niz, Allah'a tevekkül edin!” (Mâide, 5/23)

Eski ümmetlere de bunu emretmiş.

“—Düşmanlar geliyor, orduları toplamışlar, bizimle çarpışacaklar, bizi yakacaklar, yıkacaklar, ezecekler, esir edecekler, öldürecekler!” denilince;

وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

(آل عمران: ١٧٣)

(*Ve kâlû hasbüna'llâhu ve ni'me'l-vekîl*) “Allah bize yeter! O ne iyi vekildir!” dediler.” (Âl-i İmran, 3/173) diyor.

İşte böyle, Allah gönlüne bir zenginlik, hareketlerine bir hürriyet verir.

Dünyanın en hür insanları mutasavvıflardır. Hiç kimse onlara bir şey yapamaz! Padişah ziyaretine gelmek istiyor;

“—Elini öpeyim, duasını alayım!” diyor.

“—İstemem...” diyor.

“—Sarayıma gel!”

“—Gelmem, sarayın senin olsun! Sen bu zulüm ile topladığın paranın hesabını nasıl vereceğini düşün! Beytülmal-i müslimîni boş yere harcama! Ahireti düşün, Mahkeme-i Kübrâ'yı düşün!” diye kafa tutuyorlar.

Alimin birisi, Emevî hükümdarlarından bir hükümdarın yanına giriyor:

“—Es-selâmü aleyke yâ filanca!” diye hitab ediyor.

Adam kıpkırmızı kesiliyor.

“—Şuna bak! İzinsiz giriyor, lâubâli bir selâm veriyor, geçiyor bir yere oturuyor...” diye sinirleniyor ama, bir de merak ediyor. Herkes onun karşısında el pençe divan dururken, “Emret efendim!” derken, bir işareti ile kelleler uçarken, herkes emrine oraya buraya koştururken, “Bu ne korkusuzluk, bu ne cesaret, bu ne böyle aldırmazlık?” diye hayret ediyor. Diyor ki:

“—Niye bana devlet başkanı olarak hitab etmedin? Niye bana ‘Ey mü’minlerin emîri!’ demedin de adımı söyledin? Ben müslümanların başkanımı ya!”

“—Müslümanları senden memnun görmedim de ondan!” diyor. Cevaba bak, şak yapıyor. “Müslümanlar senden memnun değil ki, İmâmü’l-müslimîn diyeyim sana! Mü’minler seni sevmiyor ki, sana Emîre’l-mü’minîn diyeyim! Sen saray kurmuşsun, beytülmal emrinin altında, elinde... Harca babam harca... Sağa harcıyorsun, sola harcıyorsun, keyif yapıyorsun. Allah’tan korkmaz mısın, hesaptan korkmaz mısın? Senin bu beytülmal-i müslimîni yağma etmeye, kendine göre harcamaya ne hakkın var? Onun için sana adınla hitâb ettim.” diyor.

Yâni, devlet başkanı olduğunu tanımıyor. Çünkü, müslümanlar memnun değil... Kahren geçmişsin tepelerine, enselerine oturmuşsun, bacaklarını kilitlemişsin. “İn aşağıya!” diyorlar, inmiyorsun. Atmak istiyorlar, atamıyorlar.

Sonra diyor:

“—Niye böyle, ben izin vermeden hemen gittin, istediğin bir yere oturdun; huzurumda niye ayakta durmadın?”

Diyor ki:

“—Peygamber Efendimiz buyurdu ki: ‘Cehen-nemlik kimse görmek isteyen, kendisi oturduğu halde, karşısındakini ayakta beklettiren kimseye baksın! Kendisi oturuyor, karşısındakini ayakta tutuyor, öyle konuşuyor. Mağrur, mütekebbir, vicdansız, adalet duygusu içine

yerleşmemiş... Cehennemlik bir kimse görmek isteyen, onun yüzüne baksın!’ demişti Peygamber Efendimiz... Seni cehennemlik duruma düşürmemek için, oturdum kendiliğimden...”

Ondan sonra da diyor ki:

“—Bak ey filânca! Dünya fanidir; ahiret var, hesap var... Sen buraya, bunlara doğrudan doğruya kendin sahip değilsin; bir görevlisin, görevin var... Bu görevi doğru yaparsan, kurtulursun. Yapamazsan, maiyetindekilerin ve yönettiklerinin vebali de senin omuzuna yüklenir. Vebal üstüne vebal yüklenirsin, mahvolursun, perişan olursun!” diye dobra dobra bir nasihat çekiyor. Öyle bir nasihat çekiyor ki, adamın kalbi yumuşuyor, başlıyor hüngür hüngür ağlamaya...

Çünkü, karşısındakini öldürebilir, “Öldürün bunu! Alın bunu hapse atın, kesin kafasını!” diyebilir. Ölümden korkmuyor, hapisten korkmuyor.

Hiç bir alim hapis korkusundan, doğruyu söylemekten kaçınmamıştır. Mezheb imamlarından Ahmed ibn-i Hanbel’i, İmam-ı Azam’ı hapsedmişler zamanın yöneticileri... Hapse girmişler, yollarından dönmemişler.

Yusuf AS da hapse girmiş, günaha gitmemiş:

رَبِّ السِّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ

(يوسف: ٣٣)

(*Rabbi's-sicnü ehabbü ileyye mimmâ yed'ünenî ileyh*) “Bunların çağırdıkları günahlı yola gitmektense hapse girerim, daha iyi!” demişler, hapisten korkmamışlar. Allah'tan korkmuşlar, doğruyu söylemekten çekinmemişler.

Süfyân-ı Sevrî, büyük imam, alim... Alim ama, mert alim! Parası yok, pulu yok ama dobra dobra...

Bir menkabesi hoşuma gidiyor: Evinde karanlıkta hırkasını giymiş, çıkmış. Yolda bir müslümanla karşılaşmış.

“—Selâmün aleyküm!”

“—Aleyküm selâm!” Demiş ki:

“—Yâ Süfyân-ı Sevrî! Hırkayı ters giymişsin; çıkart da düzgün giy!”

Bakıyor, ters... Yâni, yüzünü tersine giymiş; astarı dışarıda, yüzü içeride...

“—Ben üzerimdeki elbiseyi, Allah rızası için giymiştim. Allah rızası için giydiğim şeyi, kul rızası için çıkartmam!” diyor.

Hiç düşündünüz mü, elbiseyi giyerken Allah rızası için giymeyi? Hiç aklınıza geldi mi?

Muhterem kardeşlerim! Allah emrediyor; örtülmesi gereken yerler örtülecek. Onun için giyiniyoruz. “Yâ Rabbi, senin rızan için giyiniyorum!” dediniz mi hiç? Bak, alimin haline bak! “Ben Allah rızası için giydim bunu! Allah rızası için giydiğim şeyi, kul rızası için çıkartmam!” diyor. Kul, “Astarını giymiş, şuna bak! Dikiş yerleri görünüyor.” diyecek,

beğenmeyecek... Beğenmezse beğenmesin, aldıracağı yok!

Harun Reşid ile şehzâde iken görüşürlermiş. Harun Reşid şehzâde, bu da Bağdat'ta alim... İlim öğretiyor, mezheb sahibi... İmam-ı Azam gibi, Ahmed ibn-i Hanbel gibi, İmam-ı Malik gibi mezheb sahibi bir fakih, alim... Ağabeyi öldükten sonra, Harun-u Reşîd'i halife yapmışlar. Getirmişler, saraya oturtmuşlar. Herkes tebrikeye gidiyor, "Mübârek olsun, hayırlı olsun saltanatınız, devletiniz, hükümdarlığınız..." diyor. O sırada Süfyân-ı Sevrî (Rh. A) Basra'ya gidiyor, Bağdat'tan uzaklaşıyor. Yâni, şehzâdeliğinde tanıdığı adam hükümdar olunca, Bağdat'ta durmaktan vazgeçiyor. Basra'ya gidiyor, Basra Camii'nde ders vermeye başlıyor. Fıkıh dersini, ilmini, irfanını Basra şehrinde vermeğe başlıyor.

Bir zaman sonra, ilk telâşlar geçtikten sonra, Harun-u Reşid bakıyor, diyor ki:

"—Benim Süfyan diye tanıdığım bir âlim kimse vardı. Hiç gelmedi, beni tebrik etmedi. 'Mübârek olsun saltanatın!' filân demedi. Arayın şunu!" Diyorlar ki:

"—Efendim, burada yokmuş."

"—E, neredeymiş?"

"—Basra'ya gitmiş. Güneydeki, bilmem kaç kilometre uzaktaki Basra'ya terk-i diyar etmiş."

Diyor ki:

"—Bir mektup yazın!"

Bir ferman, bir nâme yazıyorlar. Sırmalı, atlas

elbiseli, güzel giyimli, boylu poslu, kılıçlı, yakışıklı bir saray çavuşuna, haber ulağına veriyorlar. O da biniyor bineğıne, Bağdat'tan Basra'ya geliyor. Soruyor:

“—Burada Süfyân-ı Sevrî diye bir alim varmış nerede?” Diyorlar ki:

“—Basra Ulucamii'nde ders veriyordur, git oraya!”

Oraya gidiyor. Talebeler halka olmuş, Süfyân-ı Sevrî Rh. A ders anlatıyor. Elinde padişahın nâmesi, fermanı, içeriye giriyor:

“—Selâmün aleyküm!” diyor. “Padişahтан, Abbasî imparatorundan, Emîrû'l-mü'minîn'den size mektup getirdim ey üstad!” diye mektubu uzatıyor.

Süfyân-ı Sevrî, mektuba elini uzatmıyor. Bir talebesine:

“—Senin için mahzuru yoktur. Şu zalimin mektubunu sen al! Bakalım ne demiş?” diyor.

Haberci şaşırıyor. Talebesi mektubu alıyor. “—Aç bakalım, oku!” diyor.

Okuyor:

“—Yâ Süfyan! Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah! Padişah oldum; herkes beni tebrik etti, kutladı. Sen gelmedin! Eskiden seninle tanışırdık, ahbaptık. Sen de gelsene sarayıma! Buyur, dâvet ediyorum, beklerim. Hem sana hazinemden ihsanlarda, bağışlarda, atiyyelerde bulunurum... filân.” Böyle şeyler yazmış.

Diyor ki:

“—O zalimin mektubu yanımda kalmasın, çevirin arkasını!”

Ön tarafı dolu, arka tarafı boş ya mektûbun...
“Çevir arkasını yaz:

—Yâ Harun! Sen Allah’tan korkmaz mısın? Sana Allah’tan korkmanı tavsiye ederim! Ahirette çetin hesap vardır. Vazifenin ne kadar çetin olduğunu sana hatırlatırım. Adaletten ayrılma! Müslümanların malını gelişigüzel sarf etmeye nereden hak buluyorsun? Beytûlmâldan para alıp, seni tebriğe gelenlere nasıl dağıtabilirsin? O fakirlerin hakkıdır. Devlet görevi için dağıtılması gereken bir şeyi, sen nasıl kendi bildiğine çarçur edersin, târumâr edersin, keyfince dağıtırısın? Böyle şeylerden seni şiddetle ihtar ederim ki, sakın, vazgeç! Sonra, ahirette başın büyük derde girer. Allah’tan kork! Sen büyüksen, senden daha büyük Allah var... Bir gün onun huzuruna mücrim olarak gidersen, cehenneme atılırsın, yanarsın!”

Böylece bir nasihatnâme döşeniyor. Sonra haberci saray çavuşuna diyor ki:

“—Al bunu götür efendine!”

Adam hayretler içinde kalıyor. Şimdiye kadar nereye mektup götürmüşse, elektrikle çarpmışa dönmüş gönderilen insanlar... Bu hiç aldırmıyor. Ne padişahı korkuyor, ne saraydan korkuyor. Ya hapse attırırsa, ya öldürürse? Hiç korkusu yok... Ne biçim insan? Bir heybet, bir korku basıyor elçiyi...

Gidiyor Bağdat’a geriye... Mektubu, arkasına yazdığı cevabı, “Buyurun!” diye veriyor Harun-u

Reşîd'e... Harun-u Reşîd, alıyor okuyor ki, zehir zemberek, biber gibi, Arnavut biberi gibi acı bir mektup... Onun üzerine ağlamağa başlıyor, hüngür hüngür ağlıyor. Çünkü, o sözleri kimse söylememiş ki ona... Herkes, "Ağasın, paşasın! Çok yaşa efendim, padişahım çok yaşa!" demiş. Hiç kimse söylememiş o sözü... Tabii, ağlıyor. Çünkü:

إِنَّ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالرُّضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَانَ

عَبْدًا

(مريم: ٩٣)

(In küllü nefsin men fi's-semâvâti ve'l-ardı illâ âti'r-rahmâni abdâ) "Göklerde ve yerde olan herkes istisnasız, kul olarak Rahmân'a gelecektir." (Meryem, 19/93)

Her kul Rabbinin huzuruna kul olarak varacak! Padişah diye, reis-i cumhur diye varmayacak ki; vezir diye, bakan diye varmayacak ki, hepsi kul olarak varacak. En üstün kim olacak? Belki, dünyadaki köle en üstün olacak! Mazlum, fakir, yoksul, alim, sessiz, sedâsız, mağdur, terbiyeli, edepli, kimsenin hakkını yemeyen, dikkatli; o en üstün olacak! Buranın ağası, kölenin dünyadaki efendisi, belki ahirette onun kölesi bile olamayacak! Kölesi olmak için, cennete girmek lâzım! Cennete giremezse, kölesi bile olamayacak! Cennete girerse, belki onun derecesine erişemeyecek...

Hüngür hüngür ağlamış. O böyle ağlayınca, haberi götürüp getiren adama da daha büyük tesir etmiş. Allah Allah! Bu ne biçim alim? Bu ne biçim hâl, bu ne biçim dehşet? O da saraydaki görevini bırakmış, gitmiş Basra'ya... Süfyân-ı Sevrî'ye talebe olmuş, onun derslerine devam etmeye başlamış. Ahiretten korkmuş, hesaptan korkmuş, bırakmış saraydaki görevi...

Şimdi hadis-i şerife dönelim: “Kimin niyeti ahiretse, Allah onun iki yakasını bir araya getirir. Gönlüne zenginlik verir.

وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ

(*Ve etethü'd-dünyâ ve hiye râğimetün*) “Dünya ona burnunu sürte sürte gelir, mecbûren gelir.” Neden? Allah kısmet etmişse, gelir. Süleyman AS'a da Allah padişahlık verdi. Dâvud AS'a komutanlık verdi. Peygamber Efendimiz'e peygamberlik verdi. Sıkıntılar çekti, meşakkatler çekti. Devlet başkanlığı nasib etti. İslâm devletinin başkanlığını nasib etti. Sağa sola mektuplar gönderdi. Ama, dünyalık da geldi, altın da geldi, ganimet de geldi, para da geldi. O onlara kul olmadı, dağıttı.

Ondan sonrakiler de kul olmadılar. Hazret-i Ebûbekir de kul

olmadı; Hazret-i Ömer de, Hazret-i Osman da, Hazret-i Ali de, diğer mübârek insanlar da... Takvâ ile harcadılar.

Demek ki, dünyada ne yiyecek ne içecekse, alın yazısı neyse, o da geliyor insana... Yâni,

“Zâhid oldum, dünyayı boşadım, dünyaya aldırmiyorum, benim niyetim ahiret!” diyen insan, dünyadan mahrum da olmuyor. Nasibi neyse, yine geliyor. Nasıl geliyor? Burnunu yere sürte sürte geliyor. Yâni, inatçı bir keçiyi çekip götürmek istediğın zaman, ayaklarını dayatır, burnunu yere sürter, karşı koyar, gelmek istemez. Ama, çekersin gelir. Çünkü sahibi götürecektir onu... Sokakta bırakmaz ki, mecbûren götürecektir.

Onun için, *rağime*; burnunu yere sürttü demek... (*Ve etethü'ddünyâ ve hiye râğimetün*)
“Dünyalık onun peşinden gelir, burnunu yere sürte sürte gelir. İstemese bile, istemeye istemeye gelir.”

c. Niyeti Dünya Olanların Durumu

Buna mukâbil;

وَمَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ الدُّنْيَا، فَرَّقَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَمْرَهُ

(*Ve men kânet niyyetehü'd-dünyâ*) “Akli, hevesi, isteğı, arzusu, hedefi, gayesi dünya olan, amacı dünya olan insana gelince...”

Amacı para kazanmak, politikaya girmek, şöhret kazanmak, yükselmek, milletvekili seçilmek, bakan olmak, başbakan olmak, devlet başkanı olmak... Zengin olmak, tüccar olmak, Hawaii adalarında yazlarını geçirmek... Ne istiyorsa... Çeşit çeşit keyifler, hevesler...

Şimdi bizim İstanbul'dan bazı ismini duyduğumuz kimseler var... Neredesiniz?

Sivas'a avlanmaya gitmişler. Uçağa atlıyorlar, Trabzon'un dağlarına, Doğu Anadolu'nun dağlarına avlanmaya, yaban keçisi avlamaya gidiyorlar. Elllerinde dürbünlü tüfekler... Cumartesi pazar günü keyif yapacaklar. Bunlar işin tıfılları, çoluk çocuk takımı...

Daha iri kodamanları; onlar uçağa binip Kenya'ya gidiyorlar, arslan avlamaya... Arslanı avlıyor, ondan sonra dönüp geliyor. "Oh! Ne güzel tatil geçirdik yâhu! Öff, amma da heyecanlıydı. Arslan üstüme nasıl gırr diye atladı. Nasıl tetiği çektim, postunu nasıl yere serdim. Ondan sonra nasıl bıçağımı çektim, kulağımı kestim." bilmem ne, filân... Yâni, dünya...

Pek çok kimsenin de niyeti dünya... Kadınları köyden kaçırıyorlar, "İstanbul'da artist olacaksınız!" diye... "Sırtında kürkler olacak, altında kadillac araba olacak... Şarkıcı olacaksınız, çok para kazanacaksınız, gecesinde şu kadar para var!" diyorlar. Kaçıyor zavallı kızcağız... Büyük bir kısmı şehire geliyor, niyeti dünya...

Bir insanın niyeti dünya olursa, ne olur? (*Farraka'llâhu aleyhi emrahû*) "Allah onun işlerini darmadağın eder, dağıtır gider. İşleri dağılır, toplayamaz, nereye koşturacağını bilemez. Bir tarafı toplar, öbür taraf dağılır. O tarafa yetişir, beri taraftan bir problem çıkar. Darmadağın, perişan, sıkıntılı, telâşlı... Kalb hastası olur, damar hastası olur. Senin kadar uyku uyuyamaz, rahat edemez, huzuru yok..." Neden? Allah işlerini dağıttı da ondan...

Sende huzur varsa, “Allah’a hamd ü senâlar olsun...” de! Nimetin şükürünü bilmek ve söylemek lâzım!

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

(الضحى: ١١)

(*Ve emmâ bini’meti rabbike fehaddis*) [Bununla beraber, Rabbinin ni’metini durmayıp söyle, anlat!] (Duhâ, 93/11)

Kaç gündür şurada mehtap üstümüzde, çayır altımızda, yemek midemizde, her türlü keyif içinde padişahlardan güzel yaşıyoruz yâni... Padişahlar bu kadar rahat mı? Saddam rahat mı, Bush rahat mı? Vallâhi de billâhi de değil... Kimi sayalım daha başka? Özal rahat mı? Hiç birisi rahat değil... Yâni, padişahlardan daha rahat oluyor insan... Onlar daha rahatsız oluyor. Neden? Allah işlerini dağıttı mı, kimse toparlayamaz.

Allah bir insana dağınlık verdi mi, ailesi dağılır; işi, aklı, kalbi dağılır, perişan olur. Dertler böyle her yandan gelir.

Adamın milyarları var bankada... Özel odasına çekiliyor, “Gümmm!” diye bir ses duyuluyor. Kapıyı açıyorlar, bakıyorlar; intihar etmiş...

“—Be herif, ne diye intihar ettin? Paran var; senin sülâlene yeter, oğluna, torununa, torunun torununa yeter. Bankaya koysan, faizini zıkkımlansan yeter.”

Ama intihar ediyor. Neden? Allah işlerini dağıttığından, büyük başın derdi de büyük olduğundan...

Onun için, bizim evliyâullahtan bir tanesi demiş ki: “Şu bizim tattığımız zevkleri, yaşadığımız hayatın mânevî lezzetlerini, safâlarını padişahlar bilselerdi; vallâhi bunları elimizden almak için, bizim üstümüze ordularıyla hücum ederlerdi.. ‘Çok kıymetli şey, ver onu bana!’ diye onu almak için bizimle harp ederlerdi. Öyle safalı bunun hayatı... Ötekisinin hayatı, öyle cefâlı...

Osmanlı padişahlarının hayatını inceliyorsunuz; kırk yaşında, kırk yedi yaşında, kırk iki yaşında, kırk dört yaşında, kırk dokuz yaşında, elli bir yaşında vefat ediyor. Sapır, sapır dökülüyor hükümdarlar... Genç yaşta ölüyor. Neden? Derdi büyük de ondan...

Allah işlerini dağıtır.

وَجَعَلَ فِقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ

(*Ve ceale fakrahû beyne ayneyhi*) Fakirliği iki gözünün arasına yerleştirir, sallandırır böyle... “Bak, fakirlik diye bir hadise var, vallâhi karışmam! Sadaka verirsen, zekât verirsen, biraz hayır hasenat yaparsan, paran bitiverir. Haaa, bak; fakirlik seni yutar sonra! Şöyle olur, böyle olur.” Fakirlikten ödü patlar adamın... Hayır yapmaz, hasenat yapmaz, para harcayamaz.

“—Yâhu hayır yap biraz!”

“—Şu kadar borcum var, yapamam...”

Neden? Şeytan onun gözünün önünde fakirlik korkusunu tecessüm ettirir. “Aman fakir olmayayım, aman daha çok kazanayım! Bir fabrika daha yapayım...” filân diye telâş içinde uğraşırken, eceli gelir, göçer gider.

وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا كُتِبَ لَهُ .

(*Ve lem ye'tîhî mine'd-dünyâ illâ mâ kütibe lehû*) “Dünyalıktan da kendisine, Allah'ın kısmetinde yazdığından fazlası da gelmez.” Çırpınmak da boşuna, yalvarıp yakarmak da boşuna... O yazılından fazlası gelmez. Hattâ tarih boyunca, şu hadis-i şerifin mânâsını incelemek mümkündür. Kimlerin durumu ne olmuştur, Allah kimlere neler ihsan etmiştir? Kimler nelerden mahrum olmuştur? Bu besbelli bir şey... Kendi hayatında da insan bunu görebilir.

d. Dünya Sevgisi Bütün Hataların Başıdır

Onun için, insanın ahiret ehli olması lâzım! Ahiret evlâdı, ahiret yurdunun heveslisi olması lâzım! Tüm gayretlerini ona göre yapması lâzım! Niye bunu böyle bastıra bastıra bir konferans konusu olarak anlatıyoruz? Bazı kimseler belki de çeşitli şeyler düşünürler, uygun görmezler. Çünkü:³

³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.338, no:10501; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.388; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.III, s.428; Hz. İSÂ AS'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXXI, s.326, no:45030.

. حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ .

(Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîeh) “Dünyayı sevmek, her hatânın kaynağıdır.” Her hatâ oradan kaynaklanır. İnsanı dindarlıktan uzaklaştıran, adâletten uzaklaştıran, hırsızlık, kalleşlik yaptıran, arkadaşlığı bozduran, her türlü hatânın kaynağı dünya sevgisi! Her türlü rekâbet dünyadandır.

İki kardeş birbiriyle savaşıyor, baba oğluya savaşıyor hükümdarlık için... Osmanlı tarihinde bile var... İki devlet birbiriyle savaşıyor, dünya için... Irak'ın İran'la çarpışması ahiret için miydi? Değil, dünya için...

Mısır'ın Kavalalı Mehmed Ali Paşa'sının, Osmanlı'nın derdi başından aşkın iken, Osmanlıyla harb etmesi, ahiret için miydi? Hayır, dünya menfaati... Kütahya'ya kadar geldi, kaç defa Osmanlı ordusunu yendi. Mısır'da düzenli, belki de dış destekli imkânlarla, Osmanlı'nın başına bir dert de o açtı.

Yavuz Selim, babasını kendisi tahttan indirmiştir. Fatih'in iki oğlu, Bayezid'le Cem, birbirleriyle saltanat kavgası yapmışlardır. Kanûnî Süleyman'ın oğlu babasına asî gelmiştir; savaştır, yenilmiştir, kafası kesilmiştir. Şehzâde Camii'nin önündeki türbede yatar. Baba oğula, kardeş kardeşe, müslüman müslümana düşmanlık yapmış...

Muhterem kardeşlerim! Bütün hatâların başı dünya sevgisi... Dünyadan zâhid olsa insanlar, dünyaya metelik vermeyen insanlar

Bakın, bu hadis-i şerife çok dikkat etmenizi, özellikle dinlemenizi istiyorum:

“Dünya mel’undur, dünyanın içindeki dünyalık her şey de mel’undur. Ancak, zikrullah hariç... Zikrullah’a bağlı, o gruptan olan şeyler hariç... Alimler hâriç... Müteallimler, ilim öğrenenler, öğrenciler hariç... Bunlar mel’un değildir; Allah bunları sever. Ötekiler Allah’ın rahmetinden uzaktır, kıymeti yoktur. Allah onlara rahmet nazarıyla bakmamıştır, sevmemiştir, önem vermemiştir.”

Allah dünyaya önem vermemiştir, dünyalığa önem vermemiştir. Allah ehli olan insanlar da, dünyaya önem vermemiştir, dünyalığa önem vermemiştir. Ama üç şey sayıyor Peygamber Efendimiz, önemli olarak:

1. (*Zikra’llâhi ve mâ vâlâhu*) Zikrullah ve onun tâbîleri, onunla ilgili detaylar... Zikrullahı sevmiştir Allah... Zikrullahın yapıldığı yerler, mescidler... Zikrullah’ın anlatıldığı, Allah’ın anıldığı kitaplar... Onlar müstesnâ...

2. (*Ev âlimen*) Alim, bilen insan müstesnâ...

3. (*Ev müteallimen*) Öğrenen insan müstesnâ... Ötekilerin kıymeti yok!

Demek ki bu hadis-i şerife göre, şu dünyada Allah’ın sevdiği zikir var, ilim var, ilim öğrenmek var... Bunun dışındaki şeylerin hepsi, başka türlü şeylerdir.

O halde anlıyoruz ki: Ahireti seven fedâkâr insanlar olacağız! Maddeciler olmayacağız; maddî hesaplarla birbirini asan, kesen, boğazlayan

kurtlar gibi birbirleriyle çarpışan insanlar olmayacağız! Ahireti düşüneceğiz; malımızla, canımızla ahiret için gayret sarf edeceğiz, çalışacağız, çabalayacağız!

Vaktimizi ilim öğrenmekle geçireceğiz! Öğrenmişsek, öğrendiğimizi başkalarına anlatmakla geçireceğiz! Allah'ı anmakla geçireceğiz! Allah unutulmasın diye yapılan faaliyetleri destekleyeceğiz, o faaliyetlerin içinde olacağız! Allah'ı hatırlatıcı, Allah'ın yolunu öğretici çalışmalar ve faaliyetler içinde olacağız! En önemli olan bu!

e. İlim Ehlinin Derecesi

Ayet-i kerimelerden ve Peygamber SAS Hazretleri'nin sözlerinden bu konunun önemini belirten birkaç misal vermek istiyorum. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri açıkça buyuruyor ki:

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

دَرَجَاتٍ

(المجادلة: ١١)

(Yerfaullâhü'llezîne âmenû minküm ve'llezîne ûtü'l-ilme derecât) “Allah CC, iman edip de ilim yolunda çalışmış, kendisine ilim bahşedilmiş olan kimselerin derecelerini yükseltir. Yüksek yüksek dereceleri onlara ihsan eder.” (Mücâdele, 58/11)

Demek ki: Allah indinde mertebe, mânevî derece, alimlerin, ilim erbabının, kendisine ilim verilmiş insanların oluyor. Ayet-i kerime bunu çok net olarak gösteriyor.

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

(فاطر: ٢٨)

(*Innemâ yahşa'llàhe min ibâdihi'l-ulemâ'*)
“Kulları içinden ancak âlimler, Allah’tan hakkıyla sakınır, çekinir, korkar.” (Fâtır, 35/28)

Kulları içinde Allah’ı hakkıyla alimler bilir. Allah’a hakkıyla alimler kulluk eder. Allah’ı hakkıyla alimler sever. Ma’rifetullah, ihsân, alimlerin işidir. Onun için:

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

□ (الزمر: ٩)

(*Kul hel yestevi'llezîne ya'lemûne ve'llezîne lâ ya'lemûn*) “De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” (Zümer, 39/9)

Hiç Allah’ı, Rabbini bilen, ahireti bilen, peygamberi tanıyan, Kur’an’ı bilen, Allah ehli olan insanla, öteki cahiller bir olur mu? Olmaz! Bunlar yüksektir.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:

“Bir insan bir camiye gelir, imama uyar, namaz kılar, kalkar gider. Bir başkası da o camiye gelir, aynı imama uyar, namaz kılar, kalkar gider. Birisi bir sevap alır, ötekisi bin sevap alır.

Neden? Bilgeliğinden... Yâni, Allah'ın yolunu bilmesinden, arif, alim, takvâ ehli, şuurlu, dînî bilgisinin kuvvetli olmasından dolayı, bu bin sevap alır, ötekisi bir sevap alır.

“—Ama ‘*Allàhu ekber!*’ dediler, aynı imama uydular?”

Olsun... Ötekisi dükkânı, parayı, geceyi, gündüzü düşündü, zihni başka şeylerle meşgul oldu. Berikisi, el pençe divan durmuşken, rükûda iken, secdede iken Rabbü'l-âlemîn'in azametini, huzurunu düşündü. Huşû içinde namazını kıldı. O bin sevap aldı. Bu da aklını dağıttığı için, bir sevap aldı. Evet, namaz kılmış gibi oldu ama, cemaatle kıldığından namazı kabul oldu ama; o kadar...

O bakımdan, alimin hali başka oluyor. Alim namaz kılıyor, bin alıyor; cahil namaz kılıyor, bir alıyor. Alim uyuyor, sevap kazanıyor. Cahil kalkıyor ibadet ediyor, günah kazanıyor. Gıybet ediyor, ters düşünüyor. Alimin mürekkebi, şehidin kanından daha üstün oluyor. O bakımdan, dinimizin önem verdiği, beğendiği, teşvik ettiği, hedef olarak gösterdiği, tasvib ettiği bilgiyi hepiniz elde edeceksiniz!

Bu üniversite bilgisi, ilâhiyat fakültesi bilgisi de değildir. Bu imam-hatib okulunda okuyup da, oradan alınan diploma da değildir. Çünkü, nice imam-hatib okulu mezunları var ki, nice ilâhiyat fakültesi mezunu var ki, namazı kılmıyor. Demek ki, câhil, demek ki öğrenmemiş...

Ben askerliğimi doçentken yaptım. Geç gittim. Benim gittiğim yerde, benim talebem de varmış;

birinci bölümde... Ben üçüncü bölümdeyim. Dediler ki: "İlâhiyatlı bir taleben var burada..." Tanıdım, ismini filân bildim, benim talebem... Yanıma gelemedi. Ne namaz kılıyor, ne camiye geliyor... İçki onda, her türlü mel'anet, alçaklık onda...

Bu diploma işi değil, muhterem kardeşlerim! İmam-hatibde okuma işi değil... Medrese işi, ilâhiyat işi değil... Allah'ın sevdiği alim olmak, çobana da nasib olur, ev hanımına da nasib olur. Râbia-yı Adeviyye Zalidemiz'e de nasîb olmuş... İbrâhim Edhem hükümdarmış, ona da nasib olmuş... Şeybân-ı Râî dağda çobanmış, ona da nasib olmuş. Yunus Emre, oduncuymuş. Bu ilmi öğrenecek insan!

Bu ilmi öğrenmedi mi, hepsi boş, hepsi ters... Bir çalışma yapıyor, emekler ters istikamette hebâ oluyor, mahsûl vermiyor. Birkaç gündür bu makina çalışıyor, imâlât yapıyor... Bu taraftan veriyorsun malzemeyi, öbür taraftan çıkıyor... Fakat hepsi kusurlu, hepsi arızalı, hepsi çöpe... Tekrar kazana girecek, eriyecek, tekrar imal edilecek.

Onun için, o ters olmayan, hak olan, güzel, doğru olan ilmi; iyi müslüman olma ilmini, iyi kulluk ilmini, Allah'ı bilme ilmini, irfanı; yâni, tasavvufu, dervişliği insanların öğrenmesi lâzım! Allah'ın sevgili kulu olma ilmini öğrenmezse insan, hava alır. Boşa gelir, boşa gider... Cahil gelir, cahil gider... Kör gelir, kör gider, kör haşır olur...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi bu durumlardan kurtarsın... Sevdiği kul olmağa muvaffak

eylesin... O niyetle toplandık, o niyetle çalışıyoruz. Allah bunu nasib eylesin... Bize faydalı ilmi nasib eylesin...

İlim diyor Peygamber Efendimiz... Bu ayırımı biz kendimiz yapmıyoruz, hadislerden çıkıyor. Bir hadis-i şerifinde Peygamber SAS buyuruyor ki:⁵

الْعِلْمُ عِلْمَانِ: فَعِلْمٌ ثَابِتٌ فِي الْقَلْبِ، فَذَلِكَ الْعِلْمُ
النَّافِعُ؛ وَعِلْمٌ

فِي السَّانِ، فَذَلِكَ حُجَّةٌ لِلَّهِ عَلَى عِبَادِهِ

(أبو نعيم عن أنس)

RE. 223/2 (*El-ilmü ilmân*) “İlim iki tiptir, iki çeşittir: (*Feilmün sâbitün fi'l-kalb*) Bunlardan birisi insanın gönlüne yerleşmiş ve orada sebat bulmuş, sabit olmuş, yer tutmuş olan ilimdir. (*Fezâke el-ilmü'n-nâfi'*) İşte bu faydalı ilimdir. İstenen, arzu edilen ilim budur.” (*Ve ilmün fi'l-*

⁵ İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.101, no:566; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.346, no:2179; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Dârimî, *Sünen*, c.I, s.114, no:364; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.82, no:34361; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.407, no:1161; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.294, no:1825; Fudayl ibn-i İyad Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.68, no:4194; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.232, no:28667 ve s.325, no:28946, 28947; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.364, no:14499.

lisân) “Birisi de gönle girmemiş, sadece insanın dilinde kalmış. (*Fezâke hucetu’llâhi alâ ibâdihî*) Bu ilim de, Allah’ın kulları aleyhinde ahirette, mahkeme-i kübrâda kullanacağı bir delildir.” “—Bak, sen dilinle bunu söylemişsin ama, bunun mücebince amel etmemişsin!” diye, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin onun aleyhinde delil olarak göstereceğini bildiriyor. Yâni, eğer ilim sadece dilindeyse, gönlüne yerleşmemişse, içine tesir etmemişse, kendisine hâkim olmamışsa, sadece dilde kalması kıymetli değil.

Allah bize ilm-i nâfî’, faydalı ilim müyesser eylesin... Allah’ın sevgili kulu olmaya yarayan, o ilmi nasib etsin...

“—Hocam, başka ilim öğrenmeyecek miyiz? Ticâret yapmayacak mıyız? Çalışmayacak mıyız, gayret etmeyecek miyiz? Devlet kurmayacak mıyız, parti kurmayacak mıyız?” Ve sâire, ve sâire...

İlm-i nâfîye sahib olmazsan, ticaretin de haram olur. Çünkü, faiz yersin, aldatırsın, çalarsın, çırparsın... Faydalı ilimden istifade etmeden, takvâ ehli has bir müslüman olmadan; politikacı da olsan, devleti milleti kandırırsın, hazineyi soyarsın, vebâl yüklenirsin... Hangi işi yapsan, belâ getirirsin... İlkönce ilm-i nâfî sahibi olacaksın!

İlm-i nâfî sahibi olduktan sonra, hangi meslekteysen, o mesleği güzel yaparsın! Oduncu olsan, Yunus Emre gibi oduncu olursun; tekkeye eğri odun getirmezsın! Çoban olsan, kuzuları kurda kaptırmazsın!

Hazret-i Ömer, Mekke-i Mükerreme'ye gidiyordu. Halife kendisi, emîrû'l-mü'minîn... Medîne'den Mekke'ye gidiyordu, gölgelendiler. Güneş sıcak... Yanında bir adamı var... Öyle orduyla, askerle, müfrezeyle filân gitmiyor. Allah'a dayanmış devlet başkanı... Orduları Azerbaycan'da, Kafkasya'da, İran'da, Gürcistan'da, Afrika'da... Koca devletin başkanı, yanına bir yoldaş almış, –yoldaşsız gitmek doğru değil diye— öyle gidiyorlar. Sıcaktan korunmak için bir yerde gölgelenmişler, gölge bir yere oturmuşlar. Kenarda bir çoban duruyormuş. Selâm vermişler, çağırmışlar. Çoban da gelmiş. Çoban bunları tanımıyor. Demiş ki, Hazret-i Ömer:

“–Şuradan bize bir kuzu ver!”

“–Efendim, ben çobanım, sürünün sahibi değilim! Vazifem, sadece şu kuzuları otlatmak... Satma salâhiyetim yok!”

“–Canım, sat bana! Ben sana parasını vereceğim. Sahibine de kurt yedi dersin, kayboldu dersin, bir yalan uydurursun...”

Çoban diyor ki:

“–Hadi patronu, mal sahibini kandırdık; Allah'ı nasıl kandıracağız?”

Hazret-i Ömer ağlamış, çok beğenmiş, hayran kalmış. Yâni, çobanın takvâsına bak! Sürüden bir tane kuzu eksilse, kim fark eder? “On gündür otlatıyordu, bir tanesi gitmiş, kalmış bir yerde... Kurt kapmış demek ki!” der, biter iş... “Hayır! Allah'a nasıl hesap vereceğiz?” diyor.

Hazret-i Ömer geceleyin sokaklarda dolaşıyor. Bir evin içinden ses geliyor:

“—Kızım, biraz su al! Süt güğümünün içine biraz su kat!”

Kız diyor ki:

“—Anne! Halife, ‘Sütlerin içine su katmayın diye emretmemiş miydi? Gündüz tellâl bağırtmamış mıydı?’”

“—Canım, şimdi gecenin yarısında halife mi var kız, burada? Kat suyu sütün içine! Kim görececek, halife nerden bilecek?” diyor.

“—Pekiye Anne, Allah bilmiyor mu? Allah görmüyor mu? Hem sütün içine su katıyorsun, hile oluyor; bir günah... Hem de, emîrül mü’minînin, halife-i rasûlüllahın buyruğuna, emrine, fermanına aykırı bir işlem yapılıyor; iki türlü günah var! ‘Karanlık odanın içinde, evin içinde Hazret-i Ömer nereden bilecek, kat sütün içine suyu!’ diyorsun; Allah’ı nasıl aldatacağım, Allah görmüyor mu?” demiş.

Halbuki, Hazret-i Ömer’e Allah bildiriyor öbür tarafta... Dışarıda Hazret-i Ömer duyuyor işi... Ama o, “Nerden bilecek; sütün içine suyu kat!” diyor. Kız da, “Anne! Allah görmüyor mu?” diyor. Hazret-i Ömer gece bir şey dememiş, o evin hangi ev olduğunu bellemiş.

Ertesi sabah, o sesi duyduğu evin kapısını çalıyor. “Kızınızı oğluma, Allah rızası için gelin istiyorum!” diye talib oluyor. Kızı görmüş değil... Boyunu bilmiyor, posunu bilmiyor. Güzel mi, çirkin mi, hasta mı, sıhhatli mi, acûze

mi; bilmiyor. Kalbi güzel ya, kalbini anladı ya, niyetinin güzel olduğunu anladı ya, oğluna alıyor o kızı... Oğluyla o kızın evliliğinden nice salih insanlar dünyaya geliyor. Tarihlerle geçmiş meşhur insanlar doğuyor.

Onun için, insan ilm-i nâfîye sahib olursa, Allah'ın sevdiği bir kul olur. İlkönce o işi hallederse, iyi mühendis, iyi asker, iyi çoban olur... İyi oduncu, iyi öğretmen, iyi talebe olur... İyi koca, iyi karı, iyi evlât, iyi baba olur... İyi devlet adamı, iyi meb'us, iyi elçi olur... Her şeyi ondan sonra iyi olur.

Ama, kendisi iyi olmazsa, ilm-i nâfî sahibi olmazsa, kalbi fesat olursa, kafası bozuk olursa; hangi işe soksan, oradan bir zarar, bir ah, bir vah gelir. Sonunda "Hay Allah! Keşke bu adamı tayin etmeseydim buraya!" dersin.

Onun için, ilkönce hepimizin, hepinizin, tüm insanların, dışarıdaki bütün insanların ve bütün müslümanların; Allah'ın istediği kul olmak, Allah'ın istediği zihniyete sahib ahiret ehli olmak, dünya ehli olmamak, dünya sevgisini kalbinden çıkarmış, ahiret sevgisini içine koymuş olmak, Allah korkusunu kalbine yerleştirmiş olmak zihniyetini elde etmesi lâzım! Bunu elde etti mi, insandan korkma! Çoban olsa, götürsen devlet başkanlığını versen, güzel idare eder. Beş tane üniversite bitirmiş insandan daha güzel idare eder. Allah'tan korktuğu için... Allah mânevî bakımdan yardım da eder.

Osman-ı Gâzi hangi üniversiteyi bitirmişti? İmparatorluk kurdu. Orhan-ı Gâzi'nin tahsilinin,

diplomasının derecesi ne idi? Osman-ı Gâzi duvarda asılı bir şey görüyor:

“—Bu neymiş?” diyor.

“—Bu Allah’ın kelâmı, Kur’an-ı Kerim...” diyorlar.

Yâni Kur’an-ı Kerim’den haberi yok rahmetlinin... Duvardaki cüz kesesinin içinde asılmış olan Kur’an’dan haberi yok... Demek ki, aşîret reisi, koyun güdüyor, aşîretinin işleri ile meşgul oluyor. Ümmî, okuması yok, tahsili yok... Ama, Şeyh Edebâlî’yi seviyor, hürmet ediyor... Alimdir diye ziyaretine geliyor, evinde misafir kalıyor. Soruyor:

“—Bu duvardaki ne?”

“—Kur’an-ı Kerim bu...”

“—Haa, öyle mi?”

Sabahleyin bakıyorlar, yatağına yatmamış Osman-ı Gâzi... Neden?

“—Allah’ın kelâmının karşısında yatılır mı?” diye...

Yâni ümmî imiş ama kalbi temizmiş. Tahsili yokmuş ama, Allah ona Osmanlı İmparatorluğu’nu kurdurtmuş.

Onun için, bize Allah’tan korkan insan lâzım! Bize Allah ehli, Allah eri, ahiret ehli, ahiret evlâdı lâzım! İlm-i nâfî lâzım, ilm-i nâfî ile yetişmiş insan lâzım! Yunus lâzım bize, Mevlânâ lâzım! Bize öyle insanlar lâzım! İsterse ümmî olsun...

Ümmî olurlar, imparatorluk kururlar. Son zamandakiler gibileri, Sorbon'da, Amerika'da tahsil yapmış olurlar, memleketi batırırlar. Koskoca imparatorluğu çeyrek asır içinde harmana çevirirler, mahvederler. Hâlâ derdi devam eder. Ortadoğu'daki sıkıntılar, başka yerlerdeki sıkıntılar, hâlâ ondan dolayı çekiliyor.

Allah bizi, hayırlı ilimlerle mücehhez eylesin...
O râzı olduğu zihniyete sahip eylesin...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

03. 01. 1991 - Melbourne/Avustralya

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

